

ACCESORIILE CREANȚEI NECUPRINSE ÎN TITLUL EXECUTORIU. APLICABILITATEA ART. 628 ALIN. (4) C. PR. CIV. ÎN SITUAȚIA ÎN CARE TITLUL EXECUTORIU CARE CUPRINDEA DEBITUL PRINCIPAL A FOST EXECUTAT INTEGRAL

Alina MUNTEANU
avocat

Abstract

Art. 628 par. (4) Civil procedure code provides a simplified procedure for obtaining an enforceable title regarding the damages to which the creditor is entitled de iure, in the case he has failed to request them with the principal debit or has request them, but the court has failed to rule on the claim. The main feature of this simplified procedure is that its applicability depends mainly on the existence of a valid enforceable title for the principal debit to attract the damages to which the creditor is entitled de iure. In other words, the claim of the creditor submitted with the enforcement court requesting damages is admissible as long as there is an enforceable title for the principal debit. From this point, two situations can appear: (i) where an enforceable title regarding the principal debit does not exist (whether it never existed, or it existed, but was declared null and void or it was executed in full) in which case it is not possible to apply the procedure provided by art. 628 par. (4), or (ii) the enforceable title regarding the principal debit exists, meets all the conditions of validity, in which case the procedure provided by art. 628 par. (4) is a benefit for the creditor who does not have to resume the whole procedure for obtaining an enforceable title for the debt-related claims.

Keywords: *debt-related claims not included in the enforceable title, the enforceable title has been executed in full, damages to which the creditor is entitled de iure, 628, 1535*

Cadrul legislativ

În conformitate cu art. 632 alin. (1) NCPC (în continuare subînțeles): „executarea silită se poate efectua numai în temeiul unui titlu executoriu.”

Potrivit art. 632 alin. (2): „Constituie titluri executorii hotărârile executorii prevăzute la art. 633 (hotărârile date în apel, dacă prin lege nu se prevede altfel; hotărârile date în primă instanță, fără drept de apel, ori cele în legătură cu care părțile au convenit să exercite direct recursul, potrivit art. 459, alin. (2).”

În continuare se poate ridica problema obligațiilor susceptibile de executare silită, categorie care este foarte larg definită prin art. 628, astfel:

„Art. 628 – (1) Pot fi executate silit obligațiile al căror obiect constă în plata unei sume de bani, predarea unui bun ori a folosinței acestuia, desființarea unei construcții, a unei plantații ori a altei lucrări, încredințarea minorului, stabilirea locuinței și vizitarea acestuia sau în luarea unei alte măsuri stabilite prin titlul executoriu.

(2) În cazul în care prin titlul executoriu au fost stipulate sau acordate dobânzi, penalități sau alte sume, care se cuvin creditorului, fără să fi fost stabilit cuantumul acestora, ele vor fi calculate de executorul judecătoresc, potrivit legii.

(3) De asemenea, executorul judecătoresc, la cererea creditorului, poate actualiza valoarea obligației principale stabilite în bani, indiferent de izvorul ei, potrivit criteriilor cuprinse în titlul executoriu. În cazul în care titlul executoriu nu conține niciun asemenea criteriu, executorul judecătoresc va proceda, la cererea creditorului, la actualizare în funcție de rata inflației, calculată de la data când hotărârea judecătorească a devenit executorie sau, în cazul celorlalte titluri executorii, de la data când creanța a devenit exigibilă și până la data plății efective a obligației cuprinse în oricare dintre aceste titluri.

(4) Dacă **titlul executoriu nu cuprinde dobânzi, penalități sau alte sume**, însă ele se cuvin de plin drept creditorului, potrivit art. 1535 din Codul civil sau altor dispoziții legale speciale, **acestea vor fi stabilite de către instanța de executare la cererea creditorului, prin încheiere dată cu citarea părților.**

(5) Pentru sumele stabilite potrivit prezentului articol, încheierea instanței de executare sau a executorului judecătoresc constituie titlu executoriu.”

Titlul executoriu va permite executarea creanței cuprinse în acesta. Debitul principal va fi întotdeauna conținut în titlul executoriu, însă în ceea ce privește accesoriile creanței, trebuie făcută distincția între mai multe situații:

Titlul executoriu cuprinde accesoriile creanței (dobânzi, penalități, alte sume), însă nu le-a fost stabilit cuantumul, caz în care executorul judecătoresc va trebui să le calculeze, potrivit art. 628 alin. (2);

Titlul executoriu nu cuprinde accesoriile, însă ele sunt convenite de plin drept în temeiul art. 1535 din Codul civil sau altor dispoziții speciale, situație în care creditorul este obligat să se adreseze instanței de executare cu o cerere pentru a putea obține un nou titlu executoriu.

Înainte de toate, dobânzile sunt convenite de plin drept în următoarele cazuri:

„Art. 1535 – (1) În cazul în care o sumă de bani nu este plătită la scadență, creditorul are dreptul la daune moratorii, de la scadență până în momentul plății, în cuantumul convenit de părți sau, în lipsă, în cel prevăzut de lege, fără a trebui să dovedească vreun prejudiciu. În acest caz, debitorul nu are dreptul să facă dovada că prejudiciul suferit de creditor ca urmare a întârzierii plății ar fi mai mic.

(2) Dacă, înainte de scadență, debitorul datora dobânzi datorate mai mari decât dobânda legală, daunele moratorii sunt datorate la nivelul aplicabil înainte de scadență.

(3) *Dacă nu sunt datorate dobânzi moratorii mai mari decât dobânda legală, creditorul are dreptul, în afara dobânzii legale, la daune-interese pentru repararea integrală a prejudiciului suferit.¹*

Categoriile de accesorii care se cuvin de plin drept creditorului, fie în temeiul art. 1535 Cod civil, fie în temeiul altor legi speciale

Noțiune

Art. 628 face trimitere la prevederile art. 1535 C. civ. sau la alte dispoziții cuprinse în legi speciale, de unde putem trage concluzia că accesoriile care se cuvin de plin drept unui creditor sunt de fapt daunele moratorii (din latinescul *mora* care înseamnă întârziere).

Daunele-interese moratorii sunt reglementate de către Codul civil și Ordonanța nr. 13/2011² și sunt datorate de către debitor pentru întârzierea în executarea obligației.

Clasificare

În doctrină³ a fost arătat că daunele-interese moratorii se împart în două categorii și anume dobânda penalizatoare și penalitățile de întârziere. Cu privire la cuantumul daunelor interese moratorii, acesta poate fi convențional (când părțile stabilesc cuantumul dobânzii sau al penalităților de întârziere) sau după caz, legal (atunci când părțile nu stabilesc un quantum) când se va datora dobânda legală.

Există două tipuri de dobândă și anume dobânda penalizatoare și dobânda remuneratorie. Dobânda penalizatoare se datorează de către debitor pentru neîndeplinirea obligației bănești la scadență, iar dobânda remuneratorie reprezintă de fapt remunerația creditorului pentru lipsa de folosința a bunului și se datorează pentru perioada anterioară îndeplinirii scadenței. După cum deja am precizat mai sus, doar dobânda penalizatoare se cuvine de drept creditorului unei obligații bănești.

Pornind de la clasificarea dobânzii penalizatoare în convențională și legală, Ordonanța nr. 13/2011 prevede următoarele: **(i)** în raporturile contractuale stabilite între profesioniști, rata dobânzii legale penalizatoare este rata dobânzii de referință a Băncii Naționale a României plus 4 puncte procentuale; **(ii)** în raporturile care nu decurg din exploatarea unei întreprinderi cu sens lucrativ în sensul art. 3 alin. (3) din Codul civil, rata dobânzii legale penalizatoare este rata dobânzii de referință a Băncii Naționale a României minus 16 puncte procentuale; **(iii)** în raporturilor

¹ Legea nr. 289/2009 privind Codul civil.

² Ordonanța nr. 13/2011 privind dobânda legală remuneratorie și penalizatoare pentru obligații bănești, precum și pentru reglementarea unor măsuri financiar-fiscale în domeniul bancar.

³ Gabriel Tița-Nicolescu, *Daunele-interese în Noul Cod civil. Aspecte de noutate și delimitări necesare*, în Revista Universul juridic nr. 8/august 2016, p. 21-39.

juridice care nu decurg din exploatarea unei întreprinderi cu scop lucrativ, dobânda penalizatoare convențională nu poate depăși dobânda legală cu mai mult de 50% pe an, **(iv)** în raporturile juridice care decurg din exploatarea unei întreprinderi cu scop lucrativ, cuantumul dobânzii penalizatoare convenționale este nelimitat.

Față de dispozițiile art. 628 alin. (4) care prevăd că dobânzile, penalitățile sau alte sume trebuie să se cuvină de drept creditorului în temeiul legii, concluzionăm că doar dobânda penalizatoare legală intră în sfera acestei ipoteze, nu și cea convențională care își are izvorul în voința părților și nu în lege.

În ultimul rând, menționăm că în cazul obligațiilor bănești daunele-interese moratorii sunt datorate începând cu momentul scadenței, nefiind necesară punerea în întârziere a debitorului.

Categoriile de titluri executorii care cad sub incidența art. 628

Titlul executoriu cuprinde accesoriile creanței, însă ele nu sunt individualizate

Prima ipoteză prevăzută de către art. 628 în ceea ce privește accesoriile se referă la situația în care titlul executoriu face mențiune cu privire la dreptul creditorului de a obține și accesoriile aferente debitului principal, însă nu le-a fost stabilit și un quantum. În acest caz, așa cum am arătat și mai sus, se va aplica art. 628 alin. (2).

Titlul executoriu nu cuprinde accesoriile, însă ele sunt convenite de plin drept, fie în temeiul art. 1535 Noul Cod civil, fie în temeiul altor legi speciale

Pentru admiterea unei cereri întemeiate pe prevederile art. 628 alin. (4), trebuie îndeplinite următoarele condiții:

Existența unui titlu executoriu care să nu stipuleze plata unor dobânzi ori penalități;

Creditorul să solicite plata unor daune moratorii care i se cuvin de plin drept prevăzute de art. 1535 Cod civil sau de alte legi speciale;

Să fi fost începută executarea silită pentru suma prevăzută de titlul executoriu, ulterior încuviințării, astfel încât să poată fi atrasă competența instanței de executare.

Ce se întâmplă în situația în care titlul executoriu care cuprindea debitul principal a fost deja executat integral la momentul introducerii cererii întemeiată pe art. 628 alin. (4)?

Prezentare situație ipotetică

Avem în minte următorul exemplu: titlul executoriu reprezentat de o hotărâre judecătorească cuprinde obligarea pârâtei la plata unei sume de bani cu titlu de debit principal și plata unei alte sume reprezentând daune moratorii pentru perioada 01.01.2012 - 01.01.2013 (perioadă parțială). În urma executării silite demarată cu temerea unei apropiate insolvențe a debitorului, creditorul încasează ambele sume, atât debitul principal, cât și daunele moratorii. După o anumită perioadă de timp, observând că debitorul a reușit să depășească starea financiară

precară neintrând în stare de insolvență, formulează o cerere întemeiată pe art. 628 alin. (4) prin care solicită debitorului plata daunelor moratorii pentru perioada 01.01.2013 – 01.01.2014 (daune necuprinse în titlul executoriu).

Posibile soluții

Situația de mai sus pare a nu respecta două din cele trei condiții menționate mai sus, astfel titlul executoriu reprezentat de hotărârea judecătorească a fost executat integral, iar executarea silită pentru debitul principal a fost deja finalizată.

Daunele interese care se cuvin de plin drept creditorului pot fi solicitate și pe calea unei acțiuni de drept comun, însă art. 628 alin. (4) oferă o soluție mult mai simplă pentru creditor. Această este și rațiunea⁴ pentru care s-a instituit soluția prevăzută la art. 628 alin. (4) și anume evitarea parcurgerii unui nou proces lung și costisitor în cazul în care reclamantul a omis să solicite daunele interese care i se cuvin de plin drept în procesul care a condus la obținerea titlului executoriu pentru debitul principal sau dacă reclamantul le-a solicitat, dar instanța a omis să le ofere. Esența acestei proceduri este legătura indisolubilă sau mai bine spus, dependența dintre titlul executoriu deja obținut cu privire la debitul principal și titlul executoriu care se vrea a fi obținut prin aplicarea art. 628 alin. (4), ceea ce înseamnă că, în lipsa unui titlu executoriu cu privire la debitul principal în ființă la data formulării cererii pentru obținerea noului titlu executoriu, art. 628 alin. (4) nu se poate aplica.

În situația ipotetică prezentată mai sus, titlul executoriu a fost stins prin executarea debitului principal și daunelor moratorii pe care le cuprindea, astfel că această condiție nu mai este îndeplinită. Așadar, la o primă vedere, o posibilă soluție a instanței de judecată de respingere a cererii creditorului întemeiată pe art. 628 alin. (4) pare a fi corectă atât timp cât nu se poate uza de această procedură simplificată atât timp cât debitul principal a fost deja executat.

Pe de altă parte, din coroborarea art. 622 alin. (3) cu art. 703 alin. (1) pct. 1, reiese că executarea silită încetează doar atunci când s-a realizat integral obligația prevăzută în titlul executoriu, s-au achitat cheltuielile de executare, precum și orice alte sume datorate potrivit legii. Așadar, s-ar putea spune că procedura executării silite nu a fost finalizată, în ciuda faptului că debitul principal a fost executat integral, deoarece daunele moratorii care sunt datorate potrivit legii nu au fost executate, în speța pentru perioada 01.01.2013 – 01.01.2014..

De asemenea, Codul de procedură civilă menționează în mod expres la art. 632 că executarea silită se poate efectua numai în temeiul unui titlu executoriu valabil, ceea ce înseamnă în speța noastră că inexistența unui titlu executoriu cu privire la daunele moratorii pentru perioada 01.01.2013 – 01.01.2014 și imposibilitatea de a

⁴ Viorel Mihai Ciobanu, Marian Nicolae (coord.), *Noul Cod de procedură civilă comentat și adnotat*, Vol. II – art. 527-1134, Ed. Universul Juridic, București, 2016, p. 339.

face aplicarea art. 628 alin. (4), conduce la pierderea dreptului de a solicita aceste accesorii.

În consecință, articolele legislative prezentate mai sus trebuie interpretate în sensul aplicării lor, iar concluzia evidentă este că executarea silită se va finaliza doar când au fost realizate integral atât obligația principală, cât și accesoriile, sub condiția existenței unui titlu executoriu valabil pentru acestea.

După cum am demonstrat mai sus, soluția prevăzută la art. 628 alin. (4) este exclusă, astfel că se pune problema opțiunilor care au mai rămas la dispoziția creditorului în situația ipotetică prezentată.

Așa cum am arătat deja, procedura prevăzută de art. 628 alin. (4) este alternativă unei acțiuni civile în drept comun. Însă, în analiza opțiunilor de care beneficiază creditorul pentru obținerea daunelor interese, trebuie plecat de la însuși principiul *accessorium sequitur principale* conform căruia accesoriile urmează soarta principalului. Aplicând acest principiu la speța noastră, odată cu stingerea debitului principal prin executare integrală, s-au stins și accesoriile creanței. Introducerea unei acțiuni pe cale separată în pretenții împotriva debitorului prin care s-ar solicita aceste accesorii, ar fi cel mai probabil respinsă pe baza principiului *accessorium sequitur principale* menționat mai sus.

Așadar, nici calea unei acțiuni civile în drept comun pentru recuperarea daunelor-sinterese ce se cuvin de drept creditorului, nu pare a fi o opțiune viabilă pentru creditor.

Față de toate aceste mențiuni, considerăm că în situația ipotetică prezentată mai sus, creditorul a pierdut dreptul de a mai putea cere daunele interese care i se cuvin de drept deoarece debitul principal era deja stins la momentul formulării cererii pentru aplicarea art. 628 alin. (4), iar pe de altă parte, o acțiune în pretenții întemeiată pe dreptul comun ar fi respinsă pe baza principiului *accessorium sequitur principale*.